

*“Say maiden wilt thou go with me
In this strange death of life to be
To live in death and be the same
Without this life, or home, or name
At once to be, and not to be
That was, and is not—yet to see
Things pass like shadows—and the sky
Above, below, around us lie?*

*The land of shadows wilt thou trace
And look—nor know each other’s face,
The present mixed with reasons gone
And past, and present all as one.
Say, maiden can thy life be led
To join the living to the dead?
Then trace thy footsteps on with me
We’re wed to one eternity.”*

— John Clare, “An Invite to Eternity” (1848)

r.f. boelhouwer

heintje

Omslag en inhoud door R.F. Boelhouwer

ISBN: 9789465017372

© R.F. Boelhouwer 2024

Voor Koos Boelhouwer (1929 – 2020)

Voor Nel Boelhouwer (1939 – 2020)

Voor Jan Hoogerbrugge (1931 – 2021)

Voor Ada Hoogerbrugge (1931 – 2018)

Wees de woorden op mijn papier.

1. het langzame leven van meneer de dood

De Dood stond erop dat zijn vrienden hem “Heintje” noemden – vandaar dat iedereen het altijd gewoon over “Magere Hein”, of “De Dood”, had. Zelfs zijn oude rivaal, meneer Fred Kleiweg, noemde hem enkel “Meneer de Dood” of “Meneer Hein” – ook tijdens de desastreuze hoogtepunten van vele bordspelletjes, wanneer spanning als vulkanisch as de hersenhemelen van goedwillende geesten vertroebelde, en manieren tijdens incantaties van obsceniteiten ver te zoeken waren. Met zijn schelpwitte bottenvingers had de Dood ooit het Monopolyhondje door de ruime ziekenhuiskamer gesmeten. Het ongeleide projectiel had na een korte tik tegen het raam een klein sterretje achtergelaten – schade die werd verrekend op de toekomstige nabestaanden van meneer Kleiweg. Inmiddels konden ze niet wachten totdat de 96-jarige ((over)groot)vader zijn uitgerookte pijp aan een of andere “Maarten” gaf. Een lang, uitgerekt, futloos

wachten, op het overlijden van een man die niet eens de dobbelstenen wilde afstaan wanneer de Dood zijn stappen over het spelbord mocht zetten. Wie Maarten ook was, hij zou de pijp uit Freds bevroren, versteende, vervormde klauwen moeten wringen. Fred Kleiweg was nog lang niet van plan te sterven.

‘Ha ha!’ gierde Fred het uit, terwijl het laatste damsteentje van de Dood werd opgesmikkeld.

‘Je speelt vals, Fred,’ mompelde de Dood, die zijn hoofdloze maar toch bolle kap met zijn magere arm ondersteunde.

‘Dat is een ernstige beschuldiging, meneer de Dood,’ en Fred vouwde zijn bevlekte armen over elkaar, ‘Moet ik mijn advocaat erbij halen?’

‘Maar je mag toch maar één stap per beurt zetten?’

‘Niet als je twee steentjes op elkaar hebt,’ verklaarde Fred, die belerend zijn hoofd schudde.

De Dood veegde zijn geheugen aan Freds uitleg over dammen bij elkaar, maar meer dan een ongebonden gedachtensoep mocht het niet worden. Hij liet van achter zijn kap een zucht ontsnappen, schudde zijn onzichtbare hoofd en begroef zijn knokige handen in de zakken van zijn heeelalzwarte pij.

‘Ik denk niet dat ik veel van dit spel begrijp,’ concludeerde de Dood.

‘Kennelijk niet,’ bevestigde Fred.

‘Kennelijk niet,’ echode de Dood, die op zijn holle bovenbenen sloeg en geestachtig opsteeg vanuit de magere stoel. Hij keek neer op de uitgelubberde Fred Kleiweg, een man die vele jaren terug al had moeten sterven, maar bij ieder bezoek van de Dood simpelweg had geweigerd om mee te gaan. Ooit hadden ze een afspraak gemaakt, en sindsdien zijn alle bordspelletjes in het gehele ziekenhuis meerdere malen het slagveld geweest van een letterlijke strijd **om** en **tussen** leven en dood.

‘Nog twee maandjes,’ eiste Fred, ‘Mijn kleindochter is over drie weken jarig. En over zes weken ben ik zelf jarig. 97 jaartjes jong, kun je het geloven?’

‘Laatste keer,’ sprak de Dood, ‘Volgende keer neem ik je echt mee.’

‘Waar heb ik dit eerder gehoord?’ lachte Fred, stuiterend op zijn stoel met vetloze billen, ‘Je hebt deze valse belofte al zo vaak gedaan. Als ik voor elke keer een stuiver had gekregen, dan— nou ja, dan hadden mijn kinderen straks zo’n grote erfenis dat ze er een moord voor zouden plegen. Nee, meneer de Dood, ik zal je volgende keer het wonder van Chinees dammen tonen.’

‘Twee maanden,’ gaf de Dood toe, terwijl hij zijn meterslange zeis al over zijn schouder had gelegd en in de deuropening stond. Als een stagiair schoolmeester, die zijn best deed om een klas opstandige kinderen te bedreigen met onvoorstelbaar

angstaanjagende gevolgen, staarde hij naar de oude onsterfelijke man, hopend dat hij niet alleen meneer Kleiweg maar ook zichzelf kon overtuigen van onvermijdelijke consequenties. Het enige dat hij bespeurde was het stoute lachje van Fred Kleiweg, die met kronkeltakken van benen terug van de tafel naar het ziekenhuisbed schuifelde. Zelfs de kleinste japon in het gehele ziekenhuis, bedoeld voor de langste kinderen of half gestorven anorexiapatiënten, had te brede schouders voor dit haast ontvleesde geraamte. Fred Kleiweg was één vlugge fileersessie verwijderd van gelijkenis aan de Dood; een papyruswit skelet, wandelend en waaiend tussen “even” en “oneindig”.

Maar afspraak is afspraak. Fred had dit spel gewonnen, zoals hij velen hiervoor had gewonnen. Jaren geleden hadden ze met een handdruk, die de Doods botten haast verbrijzelde, dit langlopende spel bezegeld, en een gemaakte afspraak is niet iets om lichtjes weg te wuiven. En zo, terwijl Fred grijnzend en schaterend de dekens weer over zijn geraamte trok, en nog eventjes zwaaide met de roestige hark van een linkerarm, verliet de Dood de ziekenhuiskamer.

Fred bevroor in het stokken van de Tijd. Klikkend op zijn kalkvoetjes bewoog de Dood zich als een wegwaaiende schim door een Terracottaleger van stilstaande passanten. Dokters, verplegers, bezoekers, schoonmakers – allen bleven ze hulpeloos hangen in het verstenen van seconden. De Dood wierp een vlugge schaduw in elke

historieeloos witte kamer. Het was een nietszeggend wit dat hij met zijn gestalte kortstondig streefde; een wit dat veel had gezien, maar niks mocht verklappen. Een wit dat deed alsof de muren van deze cellen er niet waren. Alsof alle bedlegerige verdoemden moesten vergeten dat ze *ergens, waar dan ook*, waren. Het waren immers slechts wachtkamers. Elke klant wachtte op zijn volgende bestemming, zijnde het comfort van hun vertrouwde woonkamers of een laatste wandeling met niemand minder dan meneer de Dood. Wat maakte het dan uit hoe die wachtkamer eruitzag? Wat maakte het uit dat je het gevoel had in een wolkenveld te liggen, wachtend — wachtend tot de muren na uren staren vanzelf dansende kleuren vertoonden? Was dat waarom de Dood naast elk bed een boeket van springlevende bloemen aantrof?

Hij kriebelde in de binnenzak van zijn stoffige mantel, grijpend naar het lijstje waarop de naam van zijn volgende klant geschreven stond. Het was een golvend stuk perkament, die met elke klant iets moeizamer uitgerold werd, omdat opgerold zijn inmiddels de fabrieksinstelling was geworden. Sinds de komst van kwetsbaar leven op deze planeet had hij hetzelfde stuk perkament met zich meegedragen — hoe het kwam dat de namen steeds veranderden had hij nooit bevraagd. Sinds de komst van wonderlijk leven had hij deze baan vervuld; hij was de eerste, en enige, die ooit op de vacature had gereageerd. Het salaris was weinig bijzonder, vakantiedagen kreeg hij

niet, collega's waren nergens te bekennen, en hij kon zich zijn laatste lunchpauze niet herinneren.

Op het stuk perkament stond een naam: Lilian Herr. Er stond altijd wel een naam op het perkament. Soms meerdere. Soms, op bijzonder ongelukkige dagen, te veel om met slechts twee ogen waar te nemen. Dan bleek de rol toch langer te zijn dan Hein had gedacht, en liet hij het vooruitzicht van het geven van een tour voor een verse massa hiernamaalsgangers even over zich heen spoelen, voordat hij de energie had opgetrommeld om dit volgende klusje te klaren. Vandaag, hemel zijt geprezen, bleek een rustige dag te zijn. De namen druppelden op een aangenaam tempo binnen. Een zeer welkom tempo, na zijn zoveelste verlies van meneer Kleiweg. De Dood kon wel wat traagheid gebruiken.

En zo miezerde zijn ongeziene schaduw over de spookachtig witte muren van de ziekenhuisgangen, strelend langs bevroren personeel, vallend door geopende deuren op de bedden van toekomstige cliënten. Niemand die hem zag. Niemand die het schrapen van zijn mensgrote zeis over de net gedweilde vloer hoorde. Sommigen merkten voelden een rilling over hun nekken gaan. Anderen zagen de haartjes op hun armen zachtjes omhoog komen. Een enkeling bespeurde een wegschietende schim vanuit zijn ooghoeken. Maar de Dood bleef even onzichtbaar als een broze zucht... en zo had hij het graag.

Lillian Herr lag in een beschaduwde kamer aan het einde van de gang, in de heup van het ziekenhuisgebouw, in een ruimte waarin mensen vergeten konden worden. Ondanks dat buiten de boombladeren en strandgangers werden besmeurd door verzengende zonnestralen, heerste in Lillians kamer het recht van het zonnescherm. Haar bed stond tegen een muur die niet aan een andere patiëntenkamer, maar aan de buitenwereld grensde; dicht genoeg bij het raam om bij mooi weer toch nog iets te kunnen zien, en ver genoeg om niet in de fik te vliegen wanneer de gele vuurbal in de lucht een bijzonder goed humeur had. Ver genoeg verdoemd in haar eigen kamer om zo ver mogelijk afgezonderd te zijn van de rest van de ziekenhuisbewoners, zodat de enige die wist dat ze daar lag de dokters, verpleegsters en de paar nog geïnteresseerde familieleden waren.

Op haar bed, waarin de dekens en het frame dezelfde kalkwitte levenloosheid hadden, lag ze als een strakke plank te wachten tot het einde van haar droomloze slaap. Zo lag ze al weken, met verbrijzelde benen die nooit meer zouden lopen, met een hopeloos beschadigde long, met een nek die nog net niet gebroken was. Terwijl ze twee weken geleden op weg was naar het kinderdagverblijf van haar neefje, rijdend door de onrustige straten van Rotterdam, had een van links komende auto een rood stoplicht genegeerd en was met een te volle vaart tegen haar aangereden. De

bestuurderskant was volop geraakt, en het gerommel van op elkaar stuitend metaal was het laatste dat ze bewust meemaakte. De dokters konden haar familie geen garantie geven dat ze ooit nog wakker zou worden — de Dood moest daar gehoor aan geven.

De Dood ging naast haar bed staan, zijdelings aan het tafeltje waarop een bos bloemen bezig was met verwelken, waar kaarten stonden die Lillian nooit had kunnen lezen, en waarop een foto stond van de dochters die ze in dit Aardse rijk nooit meer zou tegenkomen. Lillian Herr zou vandaag, op 46-jarige leeftijd, komen te overlijden.

De Dood keek even neer op een gezicht dat stiekempjes een paar rimpeltjes begon te vertonen; naar een gezicht dat gesierd zou worden door de ouderdom die de komende decennia over haar zou neerstrijken, mits dat haar gegund was. Hij keek naar hoe zelfs de wondjes op haar jukbeenderen een donkere schoonheid met zich meebrachten, en begon te raden welke kleur haar ogen zouden hebben.

Hij legde haar verstijfde hand in zijn beenderige palm, en vouwde zijn vingers samen met die van haar, en trok zo met het tempo van een vallende veer haar ziel uit haar lijf. In een schittering van koper sterrenstof steeg Lillians geest uit haar lichaam, even zwevend boven het bed als een kind in de baarmoeder, totdat ze, nog altijd hand in hand met de Dood, tot de grond zakte en naar haar

bezoeker keek. Ze bleef even stil — de Dood zag dat haar verschrikte, bevragende ogen in een onbeslist grensgebied tussen groen en bruin bestonden.

'Is dit een droom?' vroeg ze uiteindelijk, terwijl ze haar ogen niet kon afwijken van het magere, duistere figuur dat voor haar stond.

De Dood schudde zijn hoofd.

'Ben ik dood?'

De Dood knikte.

In een bibberende adem kwamen er lettergrepen uit Lilians mond die niet tot begrijpbare woorden samen te knopen waren, en toen ze zich omdraaide en haar eigen paspopachtige lichaam met de seconde bleker en stijver zag worden, begon ze te beven. Het geduld van de Dood werd getest; er waren weinig cliënten die niet even om hun eigen stoffelijke overschot rouwden, en in hun armen knepen om er zeker van te zijn dat dit geen droom was, en een langere tijd dan zijn gehele onsterfelijke leven namen om te verdwijnen in losbladige herinneringen. De meesten lieten hun doorzichtige tranen in het niets vallen; tranen als ruwe goudklompjes, die de grond nooit raakten. Sommigen bleven stil, en lieten geen enkele emotie hen overmeesteren. Het waren de zakenmannen die meestal knikten en doorliepen, na te hebben gevraagd of er zoiets als een happy hour in de hemel is. Een enkeling moest lachen, soms omdat ze niet weten hoe met het ongrijpbare verlies van hun eigen leven om moesten

gaan, en soms omdat ze simpelweg geamuseerd waren door de pose waarin ze gestorven waren. Elvis Presley giechelde zich rot om hoe zijn kont in de lucht stak terwijl zijn lichaam op de vloer vlak voor het toilet verstijfde en verging. En er waren zij die het stilletjes accepteerden, omdat hun tijd gekomen was, en dat al wisten ver voordat ze hun laatste adem hadden uitgeblazen. Johnny Cash kon niet wachten om June weer te zien. Een man die ver over de honderd jaar was geworden vroeg enkel: 'Waar was je al die tijd?' en liep toen ver voor de Dood uit, zonder te weten waar hij eigenlijk heen moest.

Maar Lilian snikte enkel, en de Dood zuchtte. Na al die jaren had hij bovenal geleerd dat hij overledenen de tijd moest geven om te reageren, en desnoods te rouwen, voordat hij ze bij de poorten van het hiernamaals kon afzetten. Veel boze klanten, die met hun wazige geestarmen naar hem uithaalden en hard genoeg schreeuwden dat zelfs de levenden hen konden horen, hadden hem dat geduld geleerd. Hij had geen zin in wachten, maar nog minder zin in confrontatie. Pas toen ze zelf omdraaide, en daarmee een zonnenschijnkleurig glitterstof van zich afwierp, was het tijd om aan de reis te beginnen.

'Nou, daar gaan we dan,' zei hij, en hij zweepte zijn zeis door het luchtledige en toverde een scheur in de leegte. De randen ervan waren als purperen bliksemschichten, vibrerend met hun prikkelende schittering. Ze kaderden een kosmische duisternis in;

even zwart als de mantel van de Dood, alsof het de materie was waaruit het kleed was gemaakt.

'Volg mij maar,' was zijn bevel, waarna hij door de scheur stapte en één werd met het zwiigende donker.

Lilian twijfelde even, knikkend op haar spookknieën, haar handen over haar doorzichtige armen wrijvend. Waarom had ze het zo koud? Ze verlangde naar een middagje zonnen op het strand, naar de hittedood die deze maanden met zich meedroegen, naar het gevoel dat de wereld weldra zou verschroeien. Maar nu, nu was het alsof ze in het vriesvak van haar koelkast leefde, en ze net als haar stoffelijk overschot verstijfde en verkoelde en verging.

'Kom je nog of niet?' hoorde ze uit de scheur echoën.

'Ja — ja, kom al,' bibberde ze, met het gevoel dat ze tot een ijspegel zou vergaan als ze hier zou blijven, en uit één zou spatten in duizenden bevroren scherven als ze niet met de bemantelde meneer mee zou gaan. Ze tilde haar benen één voor één op om door de scheur te stappen en kreeg het, toen ze eenmaal omarmd werd door een onvoorstelbaar donker, meteen warmer. Ze bleef weer even staan, terwijl ze achter haar de scheur zoemend hoorde sluiten. Ze was nu alleen in een plek waar ze niks kon zien, niks kon waarnemen, waar ze niet eens wist welke kant ze op moest gaan. Het duurde even voordat haar overleden ogen konden zien waar de Dood inmiddels aan was gewend. Vanuit de diepe duisternis kwamen langzaam

kleuren naar voren die ze nog nooit had gezien; kleuren die niemand kon bedenken, en het levende brein ver te boven gingen. Ze dansten door een duistere sterrenhemel, en zweefden als Chinese draken in een romantische tango om een ijsblauwe loopbrug, die zich uitstreckte tot ver voorbij het mogelijke zicht. Ze zag onsterfelijke sterren fonkelen in golven van duister en licht, en ademde een onbekende eeuwigheid in, en alles in haar was doorspekt met een karamelzoete vrede. Ze had het niet meer koud.

'Kom je nog?' mopperde de Dood inmiddels, die het niet zo had op gapende toeristen.

Lilian kon alleen maar knikken, en kon eindelijk de duistere mantel onderscheiden van de rest van haar overweldigende omgeving. Ze zag hem omdraaien en voor haar uit slenteren, over een weg die hij al duizendmaal had bewandeld, en wiens uitzichten hij allang niet meer kon bewonderen. Ze gleed over de loopbrug, met voeten die geen gewicht meer hadden, en keek met tranende ogen naar de wonderen die om haar heen tentoongesteld waren. Ze hoopte dat ze dit ooit aan haar kinderen kon doorvertellen. Ergens, in de naamloze kleuren die ze nog nooit had gezien, meende ze hun gezichten te zien. En ze zag die van haar moeder, en haar vader, dansend door de keuken op een wals van Strauss. En ze zag haar grootouders, lachend en wiebelend, in de krakende stoelen waarin ze ze altijd had aangetroffen, en waarin ze samen zo oud waren

geworden dat ze amper konden opstaan. En ze zag oude vreemdelingen; mensen die ze ooit had gekend, maar uit haar leven waren geknipperd, en die ze altijd had gemist, maar nooit had gepoogd terug te zien. Ze zag mensen die ze lief heeft gehad, en zielen die haar leven even snel enterden als dat ze het verlieten. Ze meende het allemaal te zien, totdat...

Totdat de kleuren vervaagden, en zelfs de duisternis minder zwart werd, en de ijsblauwe loopbrug onder haar voeten veranderde in een veld van roze dons. De flikkerende sterrenzee werd een penetrant blauw, met zachte strooisels oranje. Alle kleine puntjes ver licht verdwenen voorgoed uit haar zicht. Ze zag in de verte nu heuvels flamingoroze wolken opdoemen, buigend en rollend tot ver voorbij de pluizige horizon, zwevend en schuifelend in een smetteloze oceaan, waarin de zon kon pootjebaden en een zuivere regen van glinsterend goud licht over de oervloed viel.

De wolkengrond was als een zacht tapijt waarin voeten verdronken, als ingewikkeld in donzige dekens op een winteravond. Lilian was de gezichten die ze in de kleuren had gezien alweer vergeten, en staarde nu naar de gezelschappen onbekende zilveren vogels die met halvemaanvormige vleugels en gevlochten staarten met de getijden van de aangenaam zoete wind door de lucht zwommen. Ze gaapte bij de oneindigheid van het mythische

landschap – of beter gezegd, *luchtschap* – om haar heen, en in haar hoofd klonk slechts één woord: paradijs.

Ze bleef het zwarte gestalte voor haar volgen, die zijn zeis als het geweer van een marcherende soldaat op zijn schouder liet leunen, en wiens stappen steeds meer en meer een tegenzin verrieden. Het leek alsof hij langzamer liep, en ze dreigde hem zelfs in te halen. Uit angst voor een gesprek, en niet wetend of ze wel rechtdoor moesten blijven lopen, bleef ze soms even stilstaan. Maar met elke stilstand voelde ze haar benen dieper en dieper in het wolkenmoeras verdwijnen, waarna ze weer omhoog sprong en het lopen vervolgde. De Dood erkende haar inmiddels niet meer; hij had de automatische piloot ingeschakeld en keek al uit naar het moment dat hij haar had afgeleverd, zodat alle lasten voor eventjes van zijn schouders vielen. *Voor eventjes*, want de volgende klant liet nooit lang op zich wachten. Uiteindelijk zag Lilian vanachter de horizon een bouwwerk verschijnen, stralend als de parelketting van een operazangeres. Ze zag metershoge bogen; een verbluffend groot hek, ingekaderd door mist aan de onderkant en een verblindend licht aan de bovenkant. Het licht leek vanachter het hek te komen en hield alles achter de spijlen geheim. Alsof zij die niet welkom waren er niks van mochten zien. Lilians spookogen prikten even, gepenetreerd door directe zonnestralen, en moesten even wennen aan de felheid van deze mysteriefonkels. En in het midden van dat hek was een poort, die

boven alles uittorende. Bovenop de poort rustte het symbool van een gouden zon, omkaderd door een zevenpuntige ster, in een marmeren vierkant, omringd door een zilveren cirkel. Des te dichterbij ze kwamen, des te beter Lilian een man en een lessenaar net voor de poort zag staan.

'Nou, daar zijn we dan,' verzuchtte de Dood zodra ze bij de man waren aangekomen.

De Poortwachter, zoals zijn formele titel was, leunde met samengevouwen handen op het blad van de lessenaar. Zijn ijswitte baard krulde tot ver voorbij zijn middel, en zijn kale hoofd weerkaatste het verblindende licht achter de poorten. Zijn wenkbrauwen waren ontplofte staalsponsjes, en zwiepten omhoog langs zijn voorhoofd. Zijn hangende snor verhulde zijn mond, maar nam de vorm aan van een glimlach zodra de Dood met Lilian de lessenaar benaderde.

'Dag dag, en wie hebben we hier?' klonk de donkere stem van de Poortwachter.

'Lilian Herr,' antwoordde de Dood, na even te hebben nagedacht wat haar naam ook alweer was. Des te meer namen hij leerde kennen, des te meer ze in een mentale milkshake verwerkt werden, waarin letters niet meer van elkaar te onderscheiden waren.

De Poortwachter wierp een blik op het blad van de lessenaar, waarop een boek met oneindig veel pagina's lag, en liet zijn

vinger over het papier glijden. Hij mompelde iets onder zijn adem, zoekend en, hopelijk, vindend. Het gebeurde weleens dat mensen niet op de lijst stonden; dan waren ze bijvoorbeeld gereanimeerd, en moest de Dood ze ook nog eens handmatig terugbrengen.

'Ah, Lilian Jolien Herr, geboren in Utrecht op 23 januari 1977,' begon de Poortwachter, 'Moeder was Petronella Elizabeth Slagter, vader Egbert Heinrich Herr, klopt dat?'

Lilian knikte en liet geen woord haar mond ontsnappen. Ze keek afwachtend in de grijze ogen van de Poortwachter.

'Deze kant op,' en hij wees naar de poort die achter hem vanzelf opende, 'Ze wachten op je.'

Lilian bleef even staan, niet wetend of de Poortwachter het echt meende. Ze keek heen en weer, eerst naar de oude man, dan weer naar de Dood, dan weer naar de oude man, dan naar de geopende poort, en dan weer naar de Dood. De Dood haalde slechts zijn schouders op, weigerend verder nog iets te zeggen. Zijn taak was volbracht. De Poortwachter hield zijn hand uitgestrekt richting de geopende poort, met schijnbaar alle tijd van de wereld. Uiteindelijk konden Lilians benen actie ondernemen; ze wisten wat er moest gebeuren, terwijl ze zelf nog niet wist wat ze van dit alles moest maken. Ze wendde zich nog eenmaal richting de Dood, wierp hem een flauw, onbeantwoord zwaaitje toe, en marcheerde toen in een schildpaddenpas naar de poort. De Dood zag haar gestalte opgeslokt

worden door het witter-dan-witte licht, als een schaduw die steeds dunner werd, tot het uiteindelijk verdween. En in zijn eigen voeten voelde hij nieuwsgierigheid; benieuwd wat er nou achter dat licht lag. Hoe zou dat paradijs eruit zien? Als hij het nu eens op een sprinten zette, zo snel rende als hij kon, misschien zelfs vloog met de gewichtloosheid van zijn skelettenlijf, zou hij het wellicht kunnen halen.

Maar toen hij de eerste gewrichten van zijn voeten bewoog om dit sprintje te nemen waren de poorten sneller dan hij kon knippen gesloten, en keek hij in de plezieroogjes van de Poortwachter, die hem indringend aankeken.

'Volgende patiënt,' giechelde de Poortwachter, die zijn handjes weer samenvouwde en weer op de lessenaar begon te leunen, 'Zie je zo weer, meneer.'

En daarmee gaf de Poortwachter het startschot voor de volgende klus. *Ga maar een nieuwe halen. Doe alles maar opnieuw, zoals je het al miljoenen jaren hebt gedaan, en nog miljoenen jaren zal doen. Veel plezier, veel succes, zie je zo weer, wat hebben we toch een lol.*

De Dood kon een zucht niet tegenhouden. En toch draaide hij zich om, al graaiend naar het stuk perkament in de binnenzak van zijn mantel terwijl hij, al slepend met de zeis, terug de duisternis in liep, nog een klus tegemoet. Nog een klus... De zoveelste klus.

2. de laatste dagen van noa de neve

Noa de Neve dacht het elke dag zeker te weten: vandaag is de dag dat ik sterf. Dat werd tijd. Ze liet haar bezemsteelbenen op de grond vallen en legde het lot van haar lijf eveneens in de handen van de zwaartekracht. Zo lag ze op de grond naast haar bed, wachtend tot die geheimzinnige Dood haar eindelijk op kwam halen. Misschien, als ze maar bleef liggen, kreeg haar lichaam door dat het tijd was om op te geven. Ze staaarde naar het plafond en deed alsof het de binnenkant van een doods-kist was. Ze grinnikte bij het idee begraven te worden in haar pyjama. Pas toen haar maag begon te rommelen besloot ze om maar overeind te komen; de dag was jong, sterven kon altijd nog.

Ze liep de trap af, onderweg naar een ontbijt dat ze waarschijnlijk na een paar uur weer zou uitkotsen. Traplopen werd met de dag een grotere uitdaging; ze wankelde als een pasgeboren giraffe, denkend dat haar benen spontaan zouden kunnen instorten.

Misschien allebei wel. Maar toen ze eenmaal beneden was, en bijna uitgleed over de plavuizen, voelde het zowel als een voltooide taak als een gefaalde missie. Natuurlijk, van de trap vallen en je nek breken of schedel verbrijzelen is een gruwelijk gore manier om aan je einde te komen, maar dan is het wel meteen voorbij.

Ze plofte neer op een wankele stoel aan de volle keukentafel, waarop een pak knäckebröd, een zak bruine oudbakken boterhammen en meer beleg dan je kon bedenken vergezeld werden door een kan sinaasappelsap en een pot sterke English Breakfastthee. Tegenover haar zat haar vader een krant te lezen, alsof het het interessantste in de hele wereld was. Hij genoot van het heldere ochtendlicht dat waterig door het raam viel — hoe het zijn huid aaide en een prelude was tot een wolkenloze dag. Hij erkende haar plotse verschijning, zonder op te kijken van zijn o zo sensationele nieuwsverhalen.

‘Goedemorgen, juffrouw,’ mompelde hij vanachter zijn uitpuilende kikkerlippen, terwijl hij zijn massieve bril omhoog duwde.

‘Goedemorgen, meneer,’ mompelde ze terug, terwijl ze een mufte boterham op haar bord kletste en greep naar de jampot die veel te ver van haar af stond. Ze begon de jam over de oppervlakte van het brood te verspreiden, en was vlug gehypnotiseerd door de manier waarop het zomerse licht in de glibberigheid van de gelei heen en

weer danste. Ging haar mes naar rechts, dan was de jam een bloedkleurige zee die de weerspiegeling van de zon boetseerde tot vormen die niemand ooit eerder had waargenomen. Ging haar mes naar links, dan was de jam uitgestrekt moeras waarin glinsterende blubberpoeltjes onderbroken werden door stukken ongeregeld land. Ze stelde zich voor wat voor mystieke wezens in de moeraswateren verstopt zouden zitten. Ze begreep waarom de leerlingen van schildermeesters zoveel stillezens maakten.

‘... vanmiddag ook nog bepalen,’ hoorde ze haar vader opeens zeggen.

‘Sorry?’

‘Ik zei: jij mag bedenken wat we vanavond gaan eten, maar geen haast, je kan het vanmiddag ook nog bepalen.’

Ze werd overspoeld door een last, een verantwoordelijkheid, waar ze in de laatste dagen van haar leven niet op zat te wachten, zeker niet zo vroeg op de dag. Het liefste werd haar gewoon iets geserveerd, al was het een waterige tomatensoep die al vier dagen in de koelkast stond, met een uitgedroogd stuk stokbrood ernaast om er lomp in te plempen. De kans was groot dat ze, wat haar ook werd geserveerd, toch weer in het toilet zou uitstorten.

‘Waarom ik?’

‘Nou ja, spannende dag,’ verklaarde haar vader, ‘Ik vond zo’n open dag in ieder geval altijd wel spannend. Het is net een eerste

date; de kans lijkt van tevoren altijd groter dat het een teleurstelling wordt, dus je vreet je schoenen en je haren op in aanloop naar de grote ontmoeting. Oftewel; misschien helpt het om te denken aan iets lekkers om vanavond te eten. Kan je naast popelen en stressen ook nog eens naar iets uitkijken.'

'Kunnen we het niet gewoon overslaan?'

Bij het opstaan was ze de open dag al helemaal vergeten. Dé open dag, het alles-of-niets eerste afspraakje met wat haar ouders beschreven als een mogelijke liefde, maar in werkelijkheid een al vastgestelde huwelijkspartner was. Noa was al uitgehuwelijkt aan de Willem de Kooning Academie; haar ouders hadden gedurende haar gehele tussenjaar de ringen en trouwjurk al uitgezocht, en nu was de dag van het formele aanzoek eindelijk aangebroken.

'Overslaan? Waarom zou je?'

'Waarom zou ik gaan?'

'Je moet toch écht kennismaken met een nieuwe studie voordat je eraan begint. En een nieuwe studieplek, vooral. Je wil toch wel een beetje weten waar je aan toe bent volgend jaar. Ik bedoel; stel dat je het niks vindt? Dat kan ook? Dat je straks daar bent en denkt: nee, dit is het toch niet. Dat is *ook* nuttig om te weten.'

'Maar het wordt hem ook niet.'

Op dit punt fladderde de krant als een herfstblad uit haar vaders handen, en vormde een ordeloos hoopje papier op zijn bord.

Hij keek haar over zijn Buddy Hollybril bevestigend aan, zijn mond bedenkelijk geopend, zijn hoofd lamleidend gekanteld.

‘Excuses?’ sputterde hij uit.

‘Wat maakt het uit?’ hoestte ze op, ‘Ze gaan toch geen urn met as in een klaslokaal zetten? Ik ben dood voordat het schooljaar begint.’

Haar vader schudde zijn hoofd, pogend zichzelf wakker te schudden uit een droom. Toen zijn schudden was afgelopen, en hij keek naar zijn tafelkast, moest hij zich neerleggen bij het feit dat de woorden inderdaad waren uitgesproken. De boodschap was in zijn schoot gelegd; nu moest hij er iets mee. Nu was het zijn verantwoordelijkheid. Een bekend gevoel bekwam hem; het gevoel dat een shuttledienst heeft wanneer het duizend keer dezelfde bomen en wegen heeft gezien. Het gevoel een rugzak te zijn, een drager van ongevraagde lasten, of slechts een chauffeur van en naar een ziekenhuis, en een oor die de klaagzang moest aanhoren van een meisje dat – en dat wist hij zeker – helemaal niet zou sterven. Niks sterven. Niemand zou verdomme sterven!

Noa wist beter. Ze wist het in de spelonken van haar hart toen haar dokter twee jaar geleden met de conclusie kwam dat ze darmkanker had. Een gevaarlijke, zo zei de dokter (verre van geruststellend), dus er moest snel overgegaan worden op behandeling. Het was een wonder dat Noa tussen chemokuren en creperen de tijd

had gevonden om het tweede jaar van haar studie social work af te maken. Wijselijk besloot ze het derde jaar maar over te slaan, in overleg met haar studietoelators en de decaan. Dat overslaan werd, neergeslagen door een vraatzuchtig monster in haar buik, een volledig stopzetten. Wat maakte het ook uit? Het was niet alsof ze een springende passie had voor wat social workers ook deden (na twee jaar studeren kon ze daar nog steeds geen bevredigend antwoord op vinden). Er ging niets verloren; ze had zelfs iets gewonnen door een jaartje op haar zieke reet te zitten en te wachten tot ze dood zou gaan. Ze had kunnen uitpuffen, kunnen hobbyen, kunnen genieten van een vrijheid die enkel aan baby's en gepensioneerden was uitbesteed.

Nee, de dokter had de doodstraf toen nog niet uitgedeeld, maar ze praatte wel eens met het monster in haar buik, en deze fluisterde terug dat hij haar sowieso zou vermoorden, let maar op! Let maar op, meisje, binnen nu en een jaar mogen je ouders een mooie, veel te dure kist uitzoeken die uiteindelijk in de fik vliegt, en na twee jaar ben je misschien niet meer dan een vervaagde foto in een bronzen lijst bovenop de piano waar gasten wel eens langslopen. Ze zullen vragen wie dat mooie meisje is en je ouders zullen dan reageren met "o, dat *was* onze dochter". Dan ben je een *was*, niet meer een *is*. Wacht maar, meisje. Wacht maar.

Wachten loonde. Niet veel later kwam de dokter met het nieuws dat de kanker het vierde stadium had bereikt, en daarmee de

eindsprint werd ingezet. Haar lichaam reageerde niet zomaar slecht op de behandeling; het reageerde haast niet. En nog net voordat haar vader de benzinekosten van de vele (klaarblijkelijk zinloze) heen-en-weerritjes naar het ziekenhuis wilde opeisen, stelde Noa hem gerust: bespaar maar op mijn kist – desnoods wikkel je me in wat oude gordijnen. Gooi me in een greppel – zand erover. Desnoods sodemieter je me in de Maas, zodat de verre neef van het Loch Nessmonster (die daar wellicht woont) ook eens iets te snacken heeft.

Inmiddels was haar moeder de keuken ingelopen, haar benen verstoppt onder een pyjamabroek die wapperde als een halfstok gehangen vlag, en haar bovenlijf gewikkeld in een badjas die ze ooit uit een duur hotel had gejat. Ze wierp een hand voor haar mond om een gaap te blokkeren, terwijl ze op donzige sloffen naar het koffiezetapparaat sjokte. Het zoemen van dat gevaarte vulde het machtsvacuüm dat de stilte tussen Noa en haar vader had achtergelaten. Voor Noa's moeder was het alsof er niks gebeurd was; een gewoon, ietwat stil, zomerontbijt, langzaam knagend op oud brood voordat de klok zei dat vaders met zijn luie reet als de donder naar zijn werk moest gaan.

‘Klaar voor je grote dag?’ vroeg Noa's moeder in een toch ontsnapte gaap.

‘Ze gaat niet,’ bromde haar vader.

‘Pardon?’

‘Ze gaat niet,’ en Noa’s vader wierp een frons naar de overkant van de tafel.

‘Waarom niet?’

Daar kon haar vader geen antwoord op geven. Hij wist het antwoord wel, maar vreesde dat het waarheid zou worden zodra het uitgesproken zou zijn. Alsof alles maar een geheimzinnig verzinsel blijft zolang je er niet hardop over spreekt. Alsof de waarheid maakbaar was. Wat waar is, hing af van of het wel of niet uitgesproken werd.

‘Omdat het zinloos is,’ ontplofte Noa, schoppend met haar woorden. Ze wierp haar armen, die als twee kronkelige takken aan een kale boom waren, in de lucht. Ze wierp het allemaal van zich af; de Willem de Kooning Academie, het ontbijt, de wensen van haar ouders, de zomerzon die haar zelfs met 30 graden niet langer kon verwarmen. Alles, behalve de kanker, de enige die nog eerlijk tegen haar was; de enige die wist dat ze zou sterven, en daar altijd trouw in heeft geloofd. Haar kanker had het nooit ontkend. Haar kanker had nooit gedaan alsof er meer te doen was dan wachten tot haar nummertje omgeroepen werd en ze eindelijk de behandelkamer van Dokter Dood kon betreden. Omdat het allemaal zinloos is, herhaalde ze in gedachten, en viel met gevouwen armen achterover in haar stoel.

‘Weet je wat pas zinloos is?’ begon haar moeder, grijpend naar de beker waarin inmiddels een bakkie pleur was gepleurd, ‘Doen *alsof* dingen zinloos zijn. Beetje wachten tot alles vanzelf gaat. Doen *alsof* je helemaal nergens meer van kan genieten. *Dat*, lieve schat, is pas zinloos.’

‘Nou,’ ademde Noa in, ‘Dat is dan jouw mening.’

‘Of een feit,’ merkte haar moeder op, terwijl ze de stoomwolk die uit haar mok omhoog dwarrelde wegblies.

‘Ik ga kotsen,’ was Noa’s punt achter deze discussie, en ze kwam vlug overeind. Ze zou haar ouders laten horen hoe hard deze vermagerde voetjes nog konden stampen, terwijl ze de trap trotseerde, haar slaapkamer in marcheerde, de deur achter zich dichtsloeg en terugkeerde naar haar bed.

Daar legde ze haar handen op haar onderbuik, starend naar het plafond, alvast oefenend hoe ze er in de kist bij zou liggen. Ze sloot haar ogen, zoals haar oma tijdens haar uitvaart ook niks meer mocht zien, en zag hoe iedereen die ze ooit heeft gekend langs haar lichaam liep en deed alsof ze het heel erg vonden. Mensen die ze ooit een keertje in de supermarkt had gesproken, burens waar ze niet heel veel interesse in had (en wederzijds), klasgenootjes van de basisschool die ze al in vele jaren niet had gesproken of gezien, misschien zelfs neefjes en nichtjes waarvan ze de namen niet precies wist. Eén heette Boris, dacht ze; een skippybalvormige jongen, wiens lichaamsgewicht

voor de helft verzadigd vet was, en voor de andere helft gevuld met rubber. Ze zag hem op haar neerkijken, met zijn opgeblazen kikkerwangen, met het grassige kapsel dat van zijn hoofd een homp opgeschepte aarde maakte, en porrende oogjes die haar beschouwden alsof ze een gevallen soldaat was; een gevallen soldaat van wie de generaal beter verwachtte, en waardoor de slag nu verloren zou zijn. Er zouden geen tranen in zijn ogen zitten, slechts plicht; even kijken, want dat moest van mama en papa, en dan weer door, want anderen willen ook aan hun plicht voldoen.

Ze wachtte tot haar maag zou omdraaien, zodat ze de boterham met jam weer terug kon geven aan Moeder Natuur. Ze wachtte tot haar oude vriend Meneer Kanker op de grote rode knop zou drukken en alles zou beëindigen. Ze wachtte, en wachtte, en voelde niks anders dan een kou die vanuit haar eigen botten kwam, en een zomerhitte die haar bevroren huid niet kon penetreren.

Er was heel even niks. Geen gedachten, geen dromen, geen visioenen, geen wensen, geen toekomst of verleden, geen minuten of uren of seconden. Er was enkel, eventjes, duisternis. Voor even had ze meer rust dan ze in twee jaar had gevoeld.

‘Wie wil er beginnen vandaag?’

‘Ik wil wel beginnen vandaag,’ en de man naast Noa stak zijn hand op. Hij was als een staande lamp, met een lichaam dat

kaarsrecht mager was, totdat een breed hoofd de dunne harmonie verstoorde.

‘Fijn, Geer,’ knikte de groepsleider, die zijn fijn uitgehouwen armen tentoonstelde in een plakkerig wit t-shirt, ‘Waar wil je het over hebben?’

‘Ik heb zaterdag mijn ex gebeld,’ begon Geer, terwijl zijn hand langzaam weer neerkwam en op zijn schoot plofte, ‘We zijn al een jaar, anderhalf jaar, uit elkaar, maar ik hou steeds nog van haar. Is dat— is dat raar?’

‘Niks is hier raar, Geer,’ antwoordde de groepsleider, nu wat voorover gebogen om duidelijk aan te geven dat hij *echt wel* luisterde en *echt wel* geïnteresseerd was.

‘Het was wat je noemt een vechtscheiding,’ ging Geer verder, ‘Alleen... we waren niet getrouwd, ofzo, dus het was niet echt een scheiding. Ze heette Janine. We hebben elkaar ontmoet in 2010, gewoon in een kroeg. Ze was een oude kennis van een vriend, en ze kwamen elkaar weer eens onverwachts tegen. Nu had die vriend van me gehoopt dat het iets tussen hen zou worden, maar zij en ik raakten lekker aan de praat. We kwamen erachter dat we allebei een enorme liefde hadden voor bordspelletjes. Stom, weet ik, maar een gespreksonderwerp van jewelste. We hadden besloten om af te spreken bij een spelletjescafé — daar hebben ze ons ruim na sluitingstijd er uiteindelijk uit moeten trappen. “Sorry, maar ik ga nu

echt naar huis,” zei zo’n pukkelige knaap met een bezem in zijn handen en één arm al in zijn jas. Maar we zaten middenin een spel, zie je, dus we konden eigenlijk niet weg. We hebben een afspraak gemaakt; dat ze het bord zo zouden laten staan, met alle stukken en kaartjes exact waar ze lagen, niet eens verplaatst door de tocht, en dat we morgen weer langs zouden komen. Zodoende zijn we, zodra de tent de volgende ochtend werd opengegooid, zo weer aan dezelfde tafel gedoken en hebben we het spel afgemaakt. En daarna het volgende spel van de plank. Ga zo maar door.

‘Dus ja, het klikte wel héél snel. Natuurlijk tot de bitterheid van die vriend als gevolg. Geef hem eens ongelijk; die jongen stond ook al zo lang droog dat “Wanhoop” inmiddels zijn tweede naam was. Ons contact verwaterde een beetje. “Bros before hoes” zei hij op het laatst nog, maar godsamme ik was *verliefd*. Stomverliefd, stapel, tot over mijn oren in de wolken van hier tot Tokio en tien keer de wereld rond, helemaal verliefd. En ze was zo mooi; zo mooi. Wat moest ze met zo’n knapie als ik? De jaren gingen op haar liggen als... als nieuwe sterren in de nachthemel. Elk jaar kwam er een ster bij en dan schitterde haar gezicht nog meer. Je weet wel hoe je sommige mannen nog even ziet nastaren als ze langs een bloedmooie, wonderschone, adembenemend prachtige vrouw lopen? Bij haar braken ze hun nek zodra ze langsliep. En ik was trots dat ik met haar over straat kon lopen. Ik, maar een mager sukkeltje met mijn vette

paardenstaart en mijn kin als een gesmolten klomp boter en mijn ongelijke ogen en...'

'Neem een tissue,' bood de groepsleider aan toen Geer begon te snikken, terwijl hij een doosje dat rechts naast zijn stoel stond omhoog tilde en aan de kring gaf om door te geven. Uiteindelijk belandde deze doos bij Noa, die hem weinig sierlijk in Geers schoot smet en ontgoocheld naar de jammerende zombie keek. Zijn lichaamsgeur verraadde de sigaretten die hij nog altijd in hele legioenen opbrandde. Hij had geluk dat de muffe, rubberen geur van de gymzaal streed voor de heerschappij over ieders reukorganen, anders had men hem op heterdaad betrapt.

In de links noordelijke hoek van de gymzaal, ingekaderd door een brokkelig stenen muur, de opengeslagen deur naar buiten en een klimrek aan de wand, zat de praatgroep, die 12 mensen telde, dicht genoeg op elkaar om elke microscheet van elkaar te kunnen ruiken, proeven en voelen. Buiten was het inmiddels gaan regenen, en de petrichor die ontwaakte nadat dikke regendruppels de uitgedroogde stoepstenen hadden mishandeld kroop via de geopende deur naar binnen. Noa aanschouwde het papieren licht dat door de wolken kruipte, en de uitgeholde gymzaal nog verder beroofde van kleur. Ze dacht aan de melodieuze zeezichten van Mesdag, en de geweldloze wolken in kleuren die amper te onderscheiden waren van de tonen van onbewerkt canvas. Alsof alles dat mooi was aan de

wereld al in het kunstgereedschap zat, en de kunstenaar het enkel hoefde te omcirkelen. Ze dacht aan hoe ze nu liever in Den Haag de Mesdagcollectie wilde uitpluizen dan dat ze nog langer bleef luisteren naar de klaagzang van mensen die het laatste lied binnenkort zouden gaan zingen. Vikingen kregen een uitvaart op zee (vandaar de “vaart”); misschien kon zij begraven worden tussen Mesdagwolken.

‘Goed, waar was ik,’ en Geer slikte wat snikjes in, ‘We hakten in 2013 dan eindelijk de knoop door. We gingen samenwonen. Appartementje in Schiedam. Niks bijzonders, maar goed genoeg voor ons. We hadden maar twee dingen nodig; een bank om op te hangen en een tafel om al onze bordspellen op los te laten. En een aantal jaar waren we gelukkig. Echt gelukkig.

‘Of nou ja, weet je, ieder stel heeft wel eens een ruzietje. Daar ontkom je gewoon niet aan. Je bent gewoon verschillend. Jullie zijn gewoon verschillende mensen met verschillende achtergronden en verschillende persoonlijkheden en verschillende ideeën over de wereld en verschillende ervaringen en men is gewoon verschillend. Dat is niet erg, echt niet. Het is alleen... nou ja, als je meer ruzies hebt dan normale gesprekken, dan is er wat mis. En in 2019 zeiden we tegen elkaar: weet je wat, we nemen even wat pauze van elkaar. Jij gaat drie weekjes lekker op vakantie met vriendinnen, dan blijf ik drie weekjes hier, en als we terugkomen zijn we weer dikke vrienden.